

Студент 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ В ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІЙ СФЕРІ

Анотація. Проведено аналіз міжнародного співробітництва України в інноваційно-інвестиційній сфері, розглянуто шляхи покращення подальшої інтеграції країни у світове інноваційно-інвестиційне партнерство.

Аннотация. Проведен анализ международного сотрудничества Украины в инновационно-инвестиционной сфере, рассмотрены пути стимулирования и улучшения последующей интеграции страны в мировое инновационно-инвестиционное партнерство.

Annotation. The analysis of international cooperation of Ukraine is conducted in the innovative and investment sphere, the ways of stimulation and improvement of subsequent integration of our country into the innovative-investment partnership were considered.

Ключові слова: інновації, інвестиції, державна інноваційна політика, інноваційна інфраструктура, міжнародна співпраця.

Україна має потужний потенціал у розвитку інноваційно-інвестиційної сфери вітчизняної економіки. Місце України на світовому ринку сьогодні та в майбутньому залежатиме, насамперед, від того, наскільки ефективно розв'язується питання підвищення конкурентоспроможності економіки на основі інновацій та активного залучення інвестицій. Ефективні інноваційні процеси неможливі без активного розвитку міжнародного співробітництва та міжнародної кооперації в інноваційно-інвестиційній сфері.

Роль державної підтримки та регулювання інноваційно-інвестиційної сфери, проблеми розвитку інноваційної інфраструктури, її елементів було розглянуто в працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Бутенко О. І., Гринько Т. В., Гриньової В. М., Єфременко В. Ф., Попова О. Є., Української Л. О., Федулової Л. І., Шепелева Г. В. та ін.

Метою статті є аналіз перспектив міжнародного співробітництва України в інноваційно-інвестиційній сфері, визначення основних проблем та перешкод на шляху до подальшого залучення нашої країни до міжнародних інтеграційних процесів у високотехнологічних сферах економіки, а також визначення напрямів подолання перепон, які гальмують міжнародне співробітництво нашої країни в інноваційно-інвестиційній сфері.

У більшості країн співробітництво з іноземними партнерами настільки ж важливе, як і внутрішнє, бо воно є ознакою формування глобальних мереж інновацій [1, с. 74] (рис. 1).

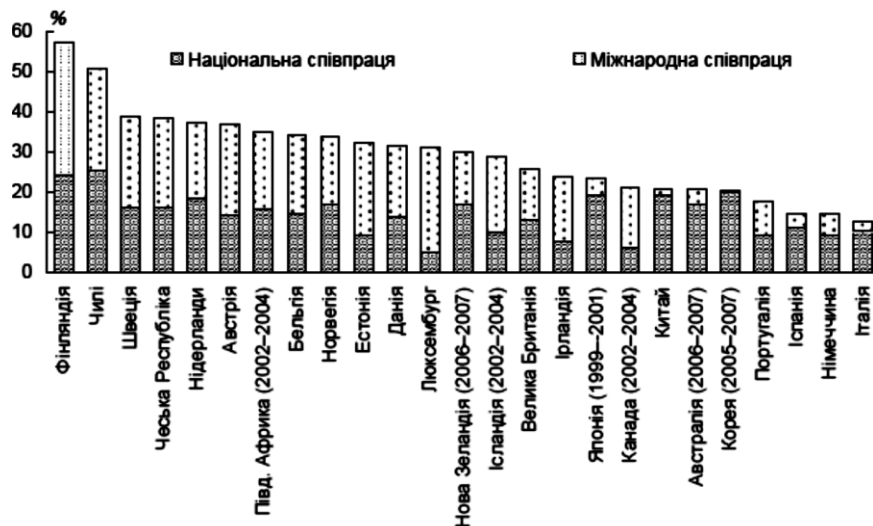

Рис. 1. Співвідношення національного та міжнародного інноваційного співробітництва у 2004 – 2007рр., % від числа інноваційних фірм [1, с. 75]

Згідно із законодавчою базою України, інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [2].

Визначення поняття інвестицій Дж. Кейнса точніше характеризує сутність інвестицій: це "поточний приріст цінності капітального майна внаслідок виробничої діяльності даного періоду ... та частина прибутку за певний період, що не була

У загальному вигляді інвестиції – це економічна категорія розширеного відтворення, яка є основним інструментом формування мікро- та макроекономічних пропорцій та визначає темпи економічного зростання [4, с. 17].

Що стосується інновацій, то згідно із Законом України "Про інноваційну діяльність", інновації – це новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери [5].

У сучасній літературі поширені два підходи щодо визначення поняття "інновація": 1) статичний, де інновація виступає як "інновація-продукт", коли вона представляється як результат інноваційного процесу у вигляді нової техніки (продукції), технології, нового методу, що впроваджується на ринку; 2) динамічний, де інновація виступає як "інновація-процес", коли в динаміці розглядається процес, що охоплює дослідження, проектування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію і поширення нових виробів, технологій, принципів замість існуючих.

Погляду на інновацію як процес дотримувались такі зарубіжні вчені: Д. Бессант, К. Павітт, Б. Санто, Б. Твісс, Д. Тідд. Серед українських економістів прихильниками даного підходу є І. Будникевич, О. Колодізев, О. Коюда, О. Лапко, Л. Нейкова, Д. Черваньов, І. Школа, О. Ястремська [6 – 8].

На сьогоднішній день конкурентоспроможність в Україні та її інноваційна діяльність оцінюються світовими експертами досить низько. Згідно з індексом глобальної конкурентоспроможності (ІГК) Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) та Звітом про конкурентоспроможність України 2010 р., опублікованим фондом "Ефективне управління" разом з ВЕФ, серед 134 країн світу Україна займає 82-ге місце, перемістившись за останні роки на 10 позицій нижче [9, с. 72].

Зазначені результати свідчать про необхідність формування та забезпечення умов для стимулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, насамперед, через створення позитивного інвестиційного клімату внаслідок поліпшення загального міжнародного іміджу країни.

Для того щоб створити необхідні умови для розвитку міжнародного економічного співробітництва та удосконалити залучення й використання інвестицій, організоване Національне агентство України з реконструкції та розвитку (НАУРР) при Кабінеті Міністрів України (рис. 2).

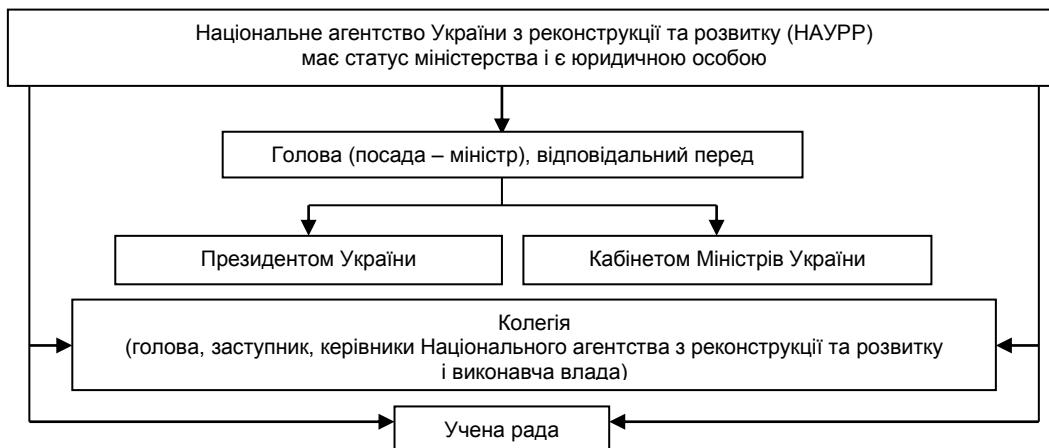

Рис. 2. Національне агентство України з реконструкції та розвитку [10; 11]

Основні напрями діяльності НАУРР:

- 1) забезпечення проведення єдиної державної політики у сфері фінансово-економічного співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями (МФО);
- 2) розробка й реалізація економічних, організаційних заходів, підготовка актів нормативно-правового характеру у сфері фінансового та економічного співробітництва;
- 3) підготовка пропозицій й удосконалення механізму державного регулювання, залучення, використання й погашення іноземних кредитів, надання гарантій та інших зобов'язань Кабінету Міністрів України;
- 4) аналіз ефективності використання іноземних кредитів та їх залучення в економіку України;
- 5) розробка й реалізація програм і проектів міжнародної технічної допомоги, проведення державної реєстрації [11, с. 74–75].

НАУРР у межах своєї компетенції сприяє залученню іноземного капіталу шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату. Основна мета його діяльності – це створення умов для подальшого розвитку міжнародного економічного співробітництва. Агентство повинно забезпечити умови для надходження в Україну недержавних, позабюджетних коштів, іноземного капіталу, що сприяє прискоренню структурних змін в економіці держави.

Одним із напрямів міжнародного співробітництва нашої держави в інноваційно-інвестиційній сфері є проведення Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України роуд-шоу – презентацію Національних проектів провідним представникам міжнародного бізнесу – 16 найбільшим фінансовим центрам світу, перший етап якого розпочався 31 жовтня 2011 року в Лондоні.

Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Агентство відповідальне за реалізацію інвестиційної реформи в Україні, метою якої є:

використання обмежених ресурсів держави як засобу партнерства з приватними інвестиціями;

створення необхідної інфраструктури для залучення інвестицій;

створення умов для збільшення припливу інвестицій [12].

Презентації вже відбулись в Європі, зокрема в Лондоні (31 жовтня), Відні (2 листопада), Франкфурті (3 листопада), та США – в Нью-Йорку (7 листопада), Хьюстоні (8 листопада), Чикаго (9 листопада) та Вашингтоні (10 листопада), Ель-Кувейті (14 листопада).

Реалізація роуд-шоу є одним із компонентів інвестиційної реформи України, основною метою якої є активне залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, формування позитивного інвестиційного іміджу України в світі, а також позиціонування України як провідного фінансового, інноваційного, політичного бізнес-центру у Східній Європі.

22 листопада 2011 року в Стамбулі відбулося установче засідання українсько-турецької робочої групи між Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України та представниками кількох державних відомств Туреччини з питань співпраці в постачанні скрапленого газу для реалізації Національного проекту "LNG-Термінал", який буде споруджено на Чорноморському узбережжі. Представникам еміратського бізнесу, які відвідали захід, було запропоновано декілька українських проектів національного значення. Це, зокрема, проект "Енергія природи", що передбачає використання відновлювальних джерел енергії, проект "Чисте місто", метою якого є залучення інвестицій у створення індустрії з переробки твердих побутових відходів, та інтегральний реабілітаційний проект "ІнтерМедікалЕкоСіті" зі створення реабілітаційної клініки лікаря Володимира Козьявіна [12].

Міжнародне співтовариство вже давно рекомендує застосовувати стратегії зростання економіки за рахунок розвитку "зелених технологій". Наприклад, США розробили план протягом наступних 10 років інвестувати 150 млрд дол. США в розвиток екологічно чистих видів енергії [1, с. 71].

Україна та держава Катар мають намір активізувати двосторонній діалог з метою розвитку торгово-економічного, політичного та культурного співробітництва між країнами. Уряд України зацікавлений розвивати співробітництво в сільському господарстві, електроенергетиці, авіа- та суднобудуванні, у сфері високих технологій, туризмі, освіті [12].

Але, незважаючи на прогресивні кроки України на шляху поглиблення співробітництва в інвестиційній та інноваційній сферах, існують значні перепони, які перешкоджають та гальмують інноваційно-інвестиційне співробітництво з іншими державами та інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки в цілому. До таких перешкод, зокрема, відносять:

- 1) брак цілісної та всеосяжної системи законодавства в інноваційній сфері обумовлює відокремленість наукової та дослідницької діяльності від виробництва;
- 2) безсистемний характер участі українських учених у заходах міжнародних організацій, що обумовлене відсутністю фінансового забезпечення міжнародної науково-технічної співпраці з боку України;
- 3) відсутність налагодженої системи інформування про профільні міжнародні організації, терміни проведення міжнародних науково-технічних заходів та ін.;
- 4) систематичне невиконання Україною зобов'язань по міжнародних програмах науково-технічної співпраці через припинення фінансування проектів зі свого боку;
- 5) неузгодженість окремих норм нових законодавчих актів з положеннями уже чинних законів;
- 6) недосконалість законодавства та його невідповідність міжнародним нормам.

Зважаючи на зазначені проблеми правового регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, такі заходи сприятимуть покращенню діяльності у цій сфері:

розмежувати повноваження центральних органів виконавчої влади, які забезпечують розв'язання питань інноваційно-інвестиційної діяльності.

удосконалити законодавчу базу, яка регулює діяльність інноваційної інфраструктури;

удосконалити механізм формування державних цільових програм.

Для забезпечення подальшого міжнародного співробітництва нашої країни в інноваційно-інвестиційній сфері та сприяння економічному зростанню в цілому необхідне, в першу чергу, активне втручання держави в стимулювання, заохочення, захист іноземних партнерів, створення сприятливого інвестиційного клімату, раціональне використання фінансових та виробничих ресурсів, подолання недосконалості податкової та правової систем.

Наук. керівн. Українська Л. О.

Література: 1. Федулова Л. І. Тенденції розвитку інноваційної політики та її вплив на економічне зростання / Федулова Л. І. // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 2. – С. 63–81. 2. Про інвестиційну діяльність : Закон України зі змінами та доповненнями // Вісник Верховної Ради. – 1991. – № 47. – С. 15–17. 3. Данілов О. Д. Інвестування : навчальний посібник / Данілов О. Д., Івашина Г. М., Чумаченко О. Г. – К. : Комп'ютерпрес, 2001. – 364 с. 4. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : навч. посібн. / Дука А. П. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 432 с. 5. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40 IV, розділ 1.1.1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 6. Долішній М. І. Організаційно-економічні напрямки активізації інноваційної діяльності в Україні: регіональні аспекти / М. І. Долішній, Є. І. Бойко, С. О. Іщук // Регіональна економіка. – 2004. – № 1. – С. 48–54. 7. Євдокименко В. К. Стратегія соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальної одиниці: концептуальний підхід в сучасних умовах / В. К. Євдокименко // Регіональна економіка. – 2004. – № 2. – С. 104–118. 8. Комлик М. О. Інноваційний розвиток – потреба та реальність / М. О. Комлик // Наукові вісті НТУУ "КПІ". – 2003. – № 3(29). – С. 12–20. 9. Россоха В. В. Інноваційно-технологічне забезпечення розвитку економіки : український вимір / Россоха В. В. // Агроінком. – 2011. – № 7–9. – С. 67–74. 10. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності : монографія / Гриньова В. М., Коюда В. О., Лепейко Т. І. та ін. ; за заг. ред. проф. Гриньової В. М. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 464 с. 11. Інвестування : навчальний посібник / Гриньова В. М., Коюда В. О., Лепейко Т. І. та ін. / за заг. ред. екон. наук, проф. В. М. Гриньової. – 2-ге вид., доправ. і доп. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 404 с. 12. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами. – Режим доступу : <http://www.ukrproject.gov.ua>.